

Taal expertisepool PO-VO Almere

Inleiding

Het Taalcentrum Almere verzorgt onderwijs aan nieuwkomers en heeft daarmee een stedelijke functie. Het Taalcentrum is een stichting opgericht in 2009 door de gezamenlijke schoolbesturen PO en VO in Almere. Sinds 2010 is het Taalcentrum een eigen werkgever. De stichting is sinds 2014 ondergebracht bij de coöperatie Passend Onderwijs Almere.

Leraren van het Taalcentrum zijn gespecialiseerd in het onderwijs aan nieuwkomers waarbij Nederlands niet hun eerste taal (nt2= Nederlands als 2^e taal). De behoefte aan nt2 onderwijs en speciale aandacht op dit gebied houdt niet op na 1 of 2 jaar onderwijs op het Taalcentrum. De meeste leerlingen met een nt2 achtergrond hebben zo'n 5 tot 10 jaar nodig om in het Nederlands het niveau te halen van hun eerste taal, passend bij hun capaciteiten. Dit laatste vraagt daarom ook speciale deskundigheid en vaardigheden bij leraren in alle vakken en op alle niveaus in het regulier onderwijs om te voorkomen dat nt2 leerlingen onnodig achterop raken, afstromen of uitvallen.

Voorstel Taalexpertisepool

Meer dan ooit is taal een issue in de stad Almere. Taalproblematiek beperkt zich niet tot nt2 leerlingen. De problematiek is van alle tijden. Het is een groeiend probleem dat voor komt in alle doelgroepen van het onderwijs, op alle niveaus en bij elke leeftijdsgroep. In Almere heeft ruim 20% van de leerlingen last van taalachterstand. Door taalproblematiek lopen leerlingen achterstand op en halen uiteindelijk minder uit hun talenten dan je op basis van capaciteiten zou mogen verwachten. Met alle gevolgen van dien. Leerlingen raken achterop in het basisonderwijs, hebben extra moeite met woordenschat, tekstbegrip, zich zowel mondeling als schriftelijk uitdrukken, het verwerven van kennis en het vormen en formuleren van een mening. Hierdoor gaan leerlingen ook onderpresteren in vakken als rekenen, wiskunde, natuurkunde, geschiedenis, aardrijkskunde e.d. Een gevolg is dat leerlingen afstromen, op een lager niveau afstuderen en uiteindelijk op posities terecht komen in de maatschappij waar zij minder worden uitgedaagd dan op basis van capaciteiten goed zou zijn voor hun ontwikkeling. Kortom uiteindelijk blijft er in de maatschappij op individueel niveau, maar ook op collectief niveau veel potentieel onbenut. Potentieel dat de maatschappij hard nodig heeft om aan alle uitdagingen van nu en in de toekomst het hoofd te kunnen bieden.

Het bestrijden en voorkomen van taalachterstand is een opgave van het onderwijs en vergt specifieke kennis en vaardigheden van leraren en ondersteuners. Deze specifieke kennis en vaardigheden hebben alle leraren en ondersteuners nodig die met leerlingen met taalproblematiek te maken hebben. Ook bij vakken als rekenen, geschiedenis en andere niet taalvakken zal er kennis en aandacht moeten zijn voor taalproblematiek. Niet alle leraren beseffen in voldoende mate welke rol taalachterstand bij leerlingen speelt bij achterstand in het algemeen.

Hoewel onderwijsachterstand vele vormen en diverse oorzaken kent wordt veruit het grootste deel van onderwijs achterstand verklaard door taalachterstand.

Taalachterstand begint meestal al op jonge leeftijd, vaak al vanaf de geboorte. Het bestrijden en voorkomen van taalachterstand op zeer jonge leeftijd kan veel achterstandsleed voorkomen op latere leeftijd. Een effectieve (nt2) taalbevordering in de voorschoolse voorzieningen kan zeer lonend zijn voor de latere kansen van de leerling.

Om bestrijding en voorkoming van taalachterstand aan te pakken is het van belang dat schoolbesturen, gemeente, scholen en voorschoolse voorzieningen gaan beseffen dat dit

maatschappelijk probleem alleen succesvol aangepakt kan worden als dit in gezamenlijkheid gebeurt en erkend wordt dat dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid is.

Om in de benadering van deze problematiek een aanvang te maken is het idee ontstaan van de inrichting van een 'Taalexpertisepool'. Een Taalexpertisepool is een pool waarin formatie zit van leraren die expertise bezitten op het gebied van nt2 en/of op het gebied van taalachterstand. Deze pool van leraren zal een pool moeten zijn van en voor de scholen in Almere. De bedoeling is dat de pool ingezet kan worden om taalaanpak ter bestrijding en voorkoming van achterstand te stimuleren. Het moet ingezet kunnen worden op het individuele niveau van een leerling, ter ondersteuning van een leraar, ter ondersteuning van taalissues in de bouwen of ter ondersteuning van taalbeleidsontwikkeling op schoolniveau. Ook moet de expertisepool ingezet kunnen worden ter ondersteuning van taalissues in de voorschoolse voorzieningen of ter ondersteuning van taalbeleidsontwikkeling op voorschoolse voorzieningenniveau.

Inrichting van de Taalexpertisepool

De Taalexpertisepool wordt ingericht met personeel van Taalcentrum en met personeel uit het reguliere onderwijs. Het idee is om de pool in te zetten in het regulieronderwijs op vragen met betrekking tot taalissues in relatie tot bestrijding en voorkoming van taalachterstand. Op deze manier snijdt het mes aan twee kanten. Ten eerste wordt gezamenlijk vorm gegeven aan de inrichting van een voorziening waarbij taalexpertise wordt ontwikkeld, gebundeld en ingezet wordt op de vragen uit het veld. Een dergelijke Taalexpertisepool kan verschillende taken uitvoeren.

Taalexpertise taak 1

De school/bouw helpen bewustwording te vergroten van de rol van taalproblematiek bij (nt2) leerlingen in het leerproces. De school/de bouw helpen de problematiek in beeld te krijgen en helpen bewust taalbeleid te ontwikkelen.

Een voorbeeld van deze taak is het **nt2 maatjes project** dat na de zomervakantie van 2020 van start is gegaan. Deelnemende scholen verbinden zich aan dit traject door 0,1 fte gedurende de duur van het project beschikbaar te stellen. Het doel van dit project is expertise overdracht naar het regulier onderwijs waarbij inbedding van die expertise in het regulieronderwijs de kern van het project is.

Onderzocht zou kunnen worden of dit nt2 maatjes project ook uitgewerkt zou kunnen worden in een variant voor de voorschoolse voorzieningen.

Een ander voorbeeld van deze taak is het opzetten en inrichten van een **2^e kopklas en een kansklas VMBO** voor leerlingen uit groep 8 van de basisschool. Een klas bedoeld voor leerlingen die potentie VMBO hebben maar vanwege taalachterstand het niveau niet halen en daardoor terechtkomen in het vso of het praktijk onderwijs. Het doel van de kansklas is om de leerlingen in één schooljaar voldoende talige basis mee te geven zodat met succes het VMBO alsnog gevolgd kan worden.

Taalexpertise taak 2

Samen met collega's van PO en VO scholen en Taalcentrum thema's/workshops ontwikkelen om scholen/ leraren te informeren over (nt2) taalproblematiek. Daarmee expertisedeling op dit gebied tot stand te brengen.

Taalexpertise taak 3

Leraren, die te maken hebben met (nt2) leerlingen in hun klas, waarbij taalproblematiek (vak)kennis overdracht, begripsvorming en vaardigheidsontwikkeling vertraagt en bemoeilijkt ondersteunen d.m.v. tips en adviezen.

Taalexpertise taak 4

Leerlingen met een nt2 achtergrond tijdelijk extra begeleiding/ondersteuning geven in het regulieronderwijs zodat die leerlingen minder risico lopen op achterstand en meer de aansluiting weten te vinden en te behouden.

Bekostiging Taalexpertisepool

Het inrichten en in stand houden van een Taalexpertisepool kan op diverse manieren vormgegeven worden.

- Een vaste bijdrage voor de omvang van 3,0 fte vanuit de gemeente vanuit de onderwijs achterstandsmiddelen zou er toe kunnen bijdragen dat de pool een garantie heeft voor een minimale omvang van 3,0 fte.
- Van deze 3,0fte is de subsidie voor 1,0 fte bedoeld voor de financiering van het NT2 maatjes project in het PO. Het project is sinds dit schooljaar gestart en om alle scholen te kunnen bereiken zal de komende jaren een coördinator fulltime werkzaam zijn in dit project.
- De totale begroting voor de taalexpertise pool is **3x € 80.000,- = € 240.000,-**